

Lublin, dnia 9. 01. 2017 r.

dr hab. Krzysztof Szymanowicz, profesor nadzw. UMCS
Uniwersytet Marii Curie - Skłodowskiej
w Lublinie
Wydział Artystyczny

Recenzja pracy doktorskiej i dorobku artystycznego, mgr Agaty Budny – Ciszewskiej sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki piękne, wszczętym przez Radę Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Część pierwsza

Mgr Agata Budny – Ciszewska urodziła się 7 grudnia 1983 roku. W latach 2003 – 2008 studiowała w Europejskiej Akademii Sztuk. Swoją pracę dyplomową zrealizowała w 2008 roku na Wydziale Grafiki w Europejskiej Akademii Sztuk w Warszawie. Po ukończeniu studiów pracowała jako architekt wnętrz, a następnie od 2013 roku była szefem działu promocji i marketingu w Centrum Komunikacyjno – Handlowym w Warszawie. W tym czasie pani Agata prowadziła także działalność dydaktyczną:

- organizowała i prowadziła warsztaty z grafiki, rysunku i technik fotograficznych w Pracowni grafiki artystycznej WOLNO w Warszawie w latach 2012 - 2016,
- prowadziła warsztaty z monotypii oraz wykłady dla studentów Wydziału Grafiki Europejskiej Akademii Sztuk w latach 2013 – 2015 oraz dla studentów Wydziału Scenografii ASP w Warszawie.
- organizowała i prowadziła warsztaty z monotypii w ramach Koła Naukowego Doktorantów Wydziału Sztuki Mediów ASP w Warszawie w Pracowni Rysunku i Koloru dr hab. Elżbiety Baneckiej prof. ASP, ASP, Warszawa.
- organizowała warsztaty oraz pokaz z grafiki artystycznej w Pracowni Grafiki Artystycznej WOLNO, Noc Muzeów 2013, 2014, 2015, 2016.

Obecnie pracuje jako wykładowca na Europejskim Wydziale Sztuki w Akademii Finansów Vistula w Warszawie. Od lutego 2016 roku samodzielnie prowadzi ćwiczenia i wykłady z grafiki artystycznej.

W latach 2012 – 2015 odbyła studia doktoranckie na Wydziale Sztuki Mediów w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Na dorobek artystyczny Agaty Budny – Ciszewskiej składa się zorganizowanie siedmiu wystaw indywidualnych: „Spadło z nieba”, wystawa indywidualna, galeria WOLNO, Noc Muzeów, Warszawa 2016, „Spadło z nieba”, wystawa indywidualna grafiki, Galeria nr 1, Wydział Scenografii, ASP w Warszawie, „Spadło z nieba”, Wystawa grafiki, Galeria „Młynek”, Dom Kultury „Działdowska”, Warszawa, 2014/2015, „32 litery”, Wystawa grafiki, Galeria Styk, ASP, Warszawa 2014, „Od czasu do czasu”, „Stemplowanie czasu” Wystawa obiektów graficznych, Galeria nr 1, ASP, Warszawa 2013, „O czasie i potworze”, Wystawa rysunku, galeria „WOLNO”, Noc Muzeów, Warszawa 2013, „Stemplowanie czasu”, Ekspozycja prac w przestrzeni publicznej, ul. Asnyka 1, Kętrzyn, 2013.

Brała udział w wielu wystawach zbiorowych w kraju i za granicą: Wystawa zbiorowa „Od rozumu do wiary”, Galeria na Emporach, Warszawa, 2016, Wystawa pokonkursowa 8 Międzynarodowe Triennale Grafiki KOLOR W GRAFICE, Galeria Sztuki WOZOWNIA, Toruń, 2015, Wystawa zbiorowa Wydziału Scenografii ASP w Warszawie, Centrum Nauki i Kultury ZAMEK, Przemyśl, 2015, Wystawa zbiorowa „W Kręgu Franciszka”, Galeria na Emporach, Warszawa, 2015, III Wystawa grafiki członków SMTG w Krakowie, Galeria Centrum, Kraków 2014, Wystawa Pokonkursowa 8. Biennale Miniatury, Galeria Test, Warszawa 2014, Wystawa Pokonkursowa 8. Biennale Miniatury, Galeria Ośrodka Promocji Kultury „Guade Mater” Częstochowa, 2014, Wystawa zbiorowa „Związane”, Galeria Klatka, Warszawa, 2014, Wystawa zbiorowa „Święty Jan Paweł II” w Galerii Na Emporach, Warszawa, 2014, II Wystawa grafiki członków SMTG w Krakowie, Galeria Centrum, Kraków 2014, Wystawa edukacyjna „Zgubić się i znaleźć”, Centrum Olimpijskie PKOl, Warszawa 2013, Wystawa doktorantów Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, „3,2,1...Start” Galeria Styk, Warszawa, 2013, Wystawa w ramach Międzynarodowego Festiwalu Sztuk Wizualnych „Inspiracje”, Galeria 13 Muz, Szczecin, 2013, Wystawa doktorantów Wydziału Sztuki Mediów Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, „Dwufaza”, Galeria „Spokojna”, Warszawa, 2013, Wystawa monotypii, „Dżem Session”, Galeria nr 1, ASP, Warszawa 2013, Wystawa dedykowana Franciszkowi Starowieyskiemu, „Nullus dies sine linea”, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa, 2010, Wystawa grafiki i rysunku, „Zakreśl wybraną odpowiedź”, Bułgarski Instytut Kultury, 2009, Wystawa laureatów konkursu „Grafika Warszawska” Galeria Test, Warszawa, 2008, Wystawa

„Sport i Olimpizm”, Galeria -1”, Centrum Olimpijskie PKOl, Warszawa 2008, Wystawa w ramach Festiwalu Młodej Sztuki w Bełchatowie, Muzeum Regionalne, Bełchatów 2007, Wystawa grafiki w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, 2007, Wystawa studentów i absolwentów Europejskiej Akademii Sztuk w Warszawie, „Galeria 8+”, 2006, „Galerie L’Etangd’art.” Bages, France, 2016, „Fundacio Tharrats d’art. Grafic”, Pineda de Mar, Barcelona, Spain, 2015, „Wingfield Barns”, Wingfield, Eye, Suffolk, UK, 2015, „Taller Galeria Fort,” Cadaques, Girona, Spain, 2015, Lessedra Gallery, Sofia, Bułgaria, 2015, „Taller Galeria Fort,” Cadaques, Girona, Spain, 2014, „Galerie L’Etangd’art.” Bages, France, 2014, „Fundacio Tharrats d’art. Grafic”, Pineda de Mar, Barcelona, Spain, 2013, „Wingfield Barns”, Wingfield, Eye, Suffolk, UK, 2013, Wystawa grafiki i rysunku, „Razem i Osobno, Instytut Polski w Sofii, Bułgaria, 2010, Wystawa uczestników warsztatów graficznych, Frans Maserlee Centrum, Kasterlee, Belgia , 2007, Udział w 8. MTG Kolor w Grafice, Toruń, 2015, Udział w 8 Biennale Miniatury, Częstochowa 2014, Udział w konkursie 33rd Mini Print International of Cadaques, 2013.

Doktorantka była także pomysłodawcą i organizatorem: WIELKIEJ AUKCJI CHARYTATYWNEJ „Zgubić się i znaleźć” na rzecz Policyjnej Izby Dziecka w Warszawie, 2013, wystawy edukacyjnej oraz aukcji sztuki w Polskim Komitecie Olimpijskim, Warszawa 2013, projektu „Młodzi dla Młodych- akcja MURAL” w Policyjnej Izbie Dziecka w Warszawie, 2013.

Za swoje prace otrzymała nagrody i wyróżnienia: II Nagroda w konkursie Grafika Warszawska, 2007, Wyróżnienie w konkursie na plakat w ramach 8 Festiwalu Sztuk Różnych, Bieszczadzkie Anioły, Cisna 2008.

Część druga

Praca doktorska mgr Agaty Budny – Ciszewskiej zatytułowana „Ślad nieobecności” to projekt intermedialny, na który składa się cykl siedmiu grafik wykonanych w różnych technikach, siedmiu obiektów wykorzystujących frotaż na kalce i bibule japońskiej, dokumentacji fotograficznej prowadzonych badań, cykl ośmiu cyjanotypii oraz obiekt zatytułowany „klucz do lasu”.

Pani Agata pisze, że jej inspiracją była ciekawość, która popychała ją do zrujnowanej kaplicy grobowej na Mazurach. Tak czasami bywa, że jakaś historia, obiekt staje się uporczywym motywem, który przychodzi do człowieka z zewnątrz zupełnie przypadkowo i determinuje go do działania. Pani Agata kroczy drogą badacza, który zmierza po śladach by odkryć tajemnicę.

Doktorantka pisze, że te pięć fragmentów – części, odnoszą się do jej podjętych działań, które mają jej pomóc w odpowiedzi na pytanie czy ślad może ulec zatarciu i odnaleźć tytułowy ślad nieobecności.

Pierwsza część składa się z grafik o tytule „Ślad nieobecności” o formacie 118 x 84 cm. Grafiki wykonane są w technikach: monotypii, druku cyfrowego, kolografii i są to unikaty. Doktorantka wykorzystwała do swoich prac stare dokumenty, które obrobione cyfrowo przeniosła na papier i połączyła je z technikami kolografii i monotypii.

Wszystkie prace oparte są na kompozycji symetrycznej, a występujące w niej elementy umieszczone są na czarnym tle. Niekiedy jak w pracy „Ślad nieobecności 1” kaplica jest umieszczona w czarnym zakreskowanym kwadracie, który wzmacnia jego odbiór poprzez napięcia czarnych kresek, które go przysłaniają i przez te działania staje się tajemniczą budowlą. Umieszczenie tych fragmentów kaplicy na czarnym tle, ograniczenie kompozycji i uproszczenie formy służy do osiągnięcia czytelności komunikatu składającego się ze śladów – znaków. W pracy nr 6 pani Agata na osi kompozycji umieszcza pionowy pas, który poprzez ekspresyjne poziome kreski odsłania nam kolejne ślady.

Drugą częścią są prace nazwane „Obiekty”, których proces powstawania jest bezpośrednio związany ze sposobem realizacji zamierzenia artystycznego i jego efektami. Doktorantka wykonuje frotaze w ruinie kaplicy oraz pozostawia czyste kartki na działanie środowiska, w celu uzyskania na nich naturalnych śladów.

To zamierzone działanie doktorantki jest próbą uchwycenia pewnego rodzaju procesu zacierania śladu. Poprzez połączenie tych śladów na transparentnych kartkach bibuły ze śladami uzyskanymi techniką frotazu i druku cyfrowego, te „Obiekty” tworzą nową jakość obrazowania i zbliżają nas do śladu nieobecności.

Następna trzecia część to „Dokumentacja”, na którą składa się kilkadziesiąt fotografii wydrukowanych na papierze graficznym w technice gumy i niektóre z nich połączone są z rysunkiem oraz frotazem. Pani Agata pisze w swojej pracy, że używa aparatu fotograficznego do zapisu odnalezionych śladów (dokumentów). Zebrane materiały w postaci zdjęć traktowane są jak szkicownik i stają się materiałem wyjściowym do tworzenia nowych prac. Pani Agata w prezentowanej serii fotografii nie szuka wierności wyglądu ale wykorzystując fotografie w technice gumy, rysunki oraz frotaze próbuje nam pokazać swoją interpretację śladu i w ten sposób „Dokumentacja” staje się samodzielną wartością. Poprzez wybrane fotografie od ogólnego przedstawienia kaplicy poprzez charakterystyczne szczegóły i odnalezione dokumenty stara się przybliżyć nam proces odnajdywania tych śladów.

Pani Agata pisze „Chciałam aby odbiorca oglądający fotografie został odesłany do będących ich przedstawieniem faktów. Dokumentacja nie może być substytutem rzeczywistego doświadczenia – pisała Susan Sontag”.

Czwartą częścią są prace wykonane w technice ostatnio popularnej wśród fotografów - cyjanotypii. Doktorantka wyjaśnia nam intencję powstania „Listów niebieskich”, odnoszących się do druków, które pojawiły się na mazurach w XIX wieku. Były one elementem kultury a także posiadały moc magiczną w którą wierzyła ówczesna ludność. Cyjanotypie wykonane na papierze graficznym, przedstawiają cytaty z książki autora N. P. Toeppena „Wierzenia Mazurskie”. Pani Agata korzystając z procesu powstawania prac w technice cyjanotypii przywołuje zapomniane wierzenia ludowe. Stosując ten rodzaj zapisu wizualnego w którym słowo drukowane ujawnia się i nabiera znaczenia w błękitnej przestrzeni kartki, wskazuje nam na nieobecny w nim czas. Użyte cytaty, których głównym aspektem graficznym jest typografia, pokazane w nowym kontekście także stają się śladem nieobecności.

Ostatnią piątą częścią jest Obiekt, który otrzymał tytuł „Klucz do lasu”. W sześcianie zbudowanym z pleksi i posiadającym własne oświetlenie został umieszczony klucz – jakby zamrożony w bryle lodu, czekający na dogodny moment by go użyć. Jest to autentyczny klucz otwierający szlaban, który oddziela wiejską drogę od Puszczy Piskiej, która była w XIX wieku pod jurysdykcją pochowanego w kaplicy Fridricha Hansmanna. Ten klucz to znak i synonim znalezienia odpowiedzi na zadane przez doktorantkę pytania.

Pięć części składających się na pracę doktorską pod tytułem „Ślad nieobecności” kieruje nas do pojęcia śladu i jego znaczenia w sztuce. Ślad jest bardzo ważnym elementem twórczości, ponieważ jest tym co doświadczalne ale także metafizyczne. Należy pamiętać, że istnieje bliskie pokrewieństwo między śladem i znakiem. Nie wszystkie rzeczy są znakami ale te które mogą być odczytane jako znaki działają także jako ślady. Ślad jest impulsem, który otwiera przestrzeń pamięci i skłania nas do refleksji i działania.

I tu mogę powiedzieć, że pani Agata poprzez podjęte działania badawcze poszukuje, odkrywa ślady w celu ich poznania i zrekonstruowania określonej całości na podstawie tego co pozostało. Wiemy o tym, że to co jest zburzone, zniszczone, może być także rozpoznane w nowym świetle i nabrać nowego znaczenia. Odnalezione ślady pani Agata wzbogaca osobistym zapisem plastycznym i zmienia w znaki, które stają się jej autorską kreacją.

Opis tych działań możemy znaleźć w pracy pisemnej. Pani Agata opisuje pięć części swojej pracy doktorskiej, które różnią się formalnie ale są jej celowym działaniem, ponieważ każda z nich odnosi się do miejsca i czasu w którym wtedy była i do podjętych przez nią badań – działań. Poznajemy historię obiektu i jego mieszkańców poprzez odnalezione dokumenty, które prezentowane są w pracy jako dokumentacja fotograficzna. Przytacza nam koncepcje śladu rozpatrywane przez Emanuela Levinasa i Giovaniio Vattimo, które dla niej są ważne i wyrażają się w jej działaniach plastycznych. Przytacza nazwiska artystów, których twórczość jest dla niej ważna, a w szczególności mocno akcentuje twórczość Aliny Sapocznikow, która odnosi się do śladu obecności. W zakończeniu pracy pisemnej Doktorantka stwierdza, że ślad nie może ulec całkowitemu zatarciu i cytuje Barbarę Skargę: „Pustynia jest jedynym miejscem, w którym wiatr zaciera wszelkie ślady”. W odniesieniu do przedstawionego przez panią Agatę cytatu Barbary Skargi, ja chciałbym przytoczyć słowa Paula Ricoeura według którego: „ślad jest skutkiem – znakiem, oznacza bez ujawniania, zawiera nadwyżkę niewyraźnego. Jest nieustanną bolesną obecnością tego co nieobecne”.

Podsumowanie

Praca zatytułowana „Ślad nieobecności” stanowi ciekawe rozwiązanie artystyczne. Jest ważnym elementem w dorobku autorki, który w przyszłości zaowocuje najpewniej kolejnymi, dojrzałymi realizacjami. Moja opinia dotycząca przewodu doktorskiego mgr Agaty Budny – Ciszewskiej jest pozytywna. Przedstawiona do oceny praca doktorska oraz dorobek artystyczny i osiągnięcia w pracy dydaktycznej, uzasadniają postawienie wniosku o nadanie przez Radę Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie mgr Agacie Budny – Ciszewskiej stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych.

dr hab. Krzysztof Szymanowicz, prof. nadzw. UMCS

